

Asia: VN/16699/2021

Lausuntopyyntö kuntia koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä

1. Taustatiedot

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

Kuntayhtymä

2. Ehdotukset kuntien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi

Ehdotus 1: Ohjauksen ja rahoituksen periaatteiden selkiyttäminen

Ohjauksen ja rahoitusten periaatteiden on oltava selkeästi sekä informatiivisesti esitetty ja viestitty. Näiden olisi löydettävä yhden luukun periaatteella. Yhdymme Kuntajaoston lausuntoon siitä, että pääsääntöinen valtion rahoitusmuoto kunnille ja kuntayhtymille on valtionosuus. Rahoituksissa vähemmän on enemmän -periaate. Valtionavustukset tulisi kohdentaa valtakunnallisesti merkittäviin kehittämiskohteisiin, jotka ovat suhteutettavissa alueellisesti. Toisen asteen koulutuksen järjestäjien osalta valtionavustukset voitaisiin jakaa yhtenä vuosittaisena pottina perustuen koulutuksen järjestäjän tekemään vuosittaiseen kehittämissuunnitelmaan.

Kuntajaoston loppuraportin liitteenä oleva prosessikaavio avustustoiminnan suunnittelusta on hyvä apuväline avustushakuun, mutta onko jo liiankin monitahoinen?

Ehdotus 2: Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävien muutoksen vaikutusten huomiointi

Kuntien kuormituksen huomioiminen muussa kehittämistoiminnassa.

Pidämme hyvänä Kuntajaoston esitystä ennakkoselvityksestä, miten nykyisten avustusten muutoksessa ja tulevien, uusien avustussmallien suunnittelussa otetaan huomioon hyvinvointialueiden ja kuntien väliset yhdyspinnat, ohjaus ja hyvinvointitavoitteet.

Selvityksessä tulisi huomioida myös toisen asteen koulutuksen järjestäjien tuomat mahdollisuudet tässä rajapinnassa.

Ehdotus 3: Heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien huomioiminen

Heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien huomioiminen

Vahvempi yhteistyö ja mahdollisuus esim. koulutusten järjestäjien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Koulutuksen järjestäjien hyödyntämisen tietotaidon lisääminen kunnissa ja kumppanuuksien vahvempi luominen – arjen keskustelu.

Ehdotus 4: Vuosikellon mukainen ennakoitava toiminta

Ennakoitavuus erityisesti rahoitettavissa teemoissa ja kohteissa, jotta valmistelut ja verkostojen luonti saadaan ennakoidusti käyntiin. Ei hätäratkaisuja ja paniikkivalmisteluja.

Valtionavustushakujen teemat tulisi olla nykyistä aiemmin tiedossa, jotta teemat voidaan ottaa huomioon toiminnan ja talouden suunnittelussa nykyistä paremmin.

Vuosikellon toimintojen toistettavuus helpottaa ennakointia.

Ehdotus 5: Laaja-alaisen ymmärryksen, tiedon ja kuulemisen edistäminen

Kuntajaoston loppuraportissa on tunnistettu hyvin haasteet ja muutostarpeet.

Pidämme tärkeänä vahvojen viestinnällisten keinojen hyödyntämistä ja viestimisen kehittämistä. Tietotulvaa tuskin voi täysin välttää, mutta selkiyttäminen, ajantasaisuus ja kohdentuminen voisivat auttaa.

Ehdotus 6: Pienten toimijoiden ja hankkeiden avustamisen vaikuttavuuden parantaminen

Rahoitusmallit eivät tällä hetkellä tue pienten toimijoiden kehittämiskumppanuutta. Pienten toimijoiden osallistumisresurssi ja avustus jäävät usein pieneksi, mikä tuottaa pienille toimijoille painetta sirpaleisuuteen (osallistumiseen useaan kokonaisuuteen, jolloin toiminnan tason sitoutuminen kärsii).

Kuntapuolen kilpailutuskäytännöt haastavat. Pienillä toimijoilla ”aika on rahaa” konkretisoituu, jolloin saatavan molemminpuolisen hyödyn on oltava merkittävä ja toimijan omaa toimintaa kehittävä.

Pidämme hyvänä toimenpide-ehdotuksia siitä, että valtionapuviranomaiset tehostaisivat yhteistyötä keskenään. Tämä karsii päällekkäisiä avustushakuja ja säästää resursseja.

Lisäksi esitys avustustoiminnan menettelyiden keventämisestä ja yksinkertaistamisesta sekä hankkeiden kokoamisesta laajemmiksi ja pidempiaikaisiksi kokonaisuuksiksi on kannatettava uudistus.

Ehdotus 7: Verkostojen hyödyntäminen

Kansallisten verkostojen koordinoinnin seuranta ja arviointi ovat tärkeää. Laajoissa kansallisissa verkostoissa mukanaolo ei toteudu nyt tasapuolisesti. Verkostot ovat liian laajoja ja hajonneita, jotta aitoa kehittämiskumppanuutta syntyisi. Kehittäminen jää helposti ylätasoiseksi ja paperin tuottamiseen kohdentuvaksi.

Ratkaisevatko ehdotuksen mukaiset toimenpiteet tätä ongelmaa, vai lisääkö vain ministeriöiden resurssitarvetta?

Ehdotus 8: Avustustoiminnan roolien ja prosessien selkeyttäminen

Yhteiset avustuskanavat, avustusten jakajaverkoston selkiyttäminen: kuka jakaa missäkin ja mitä rahaa, ketkä voivat hakea (maakunta, aluerajat ylittävää yhteistä kehittämistä). Yhteiset avustusprosessien tietokannat, jossa kaikki keskitetysti saatavilla ja nähtävillä (vrt. EURA).

Ehdotus 9: Yhtenäisyyden ja läpinäkyvyyden parantaminen

Pidämme tärkeänä viestinnällisten keinojen läpinäkyvyyden parantamista. Kilpailuasetelmasta ekosysteemiajatteluun ja ohjaukselliseen suuntaan. Valtakunnallisten alueellisesti sovellettävien käytänteiden ja mallien kehittäminen sekä niistä läpinäkyvästi ja yhtenäisesti viestiminen.

Kuntajaoston ehdotukset tukevat näiden periaatteiden toteutumista.

Ehdotus 10: Vaikutusten arvioinnin ja mittauksen periaatteiden hyödyntäminen

Pidämme ehdotuskokonaisuutta pääosiltaan kannatettavana.

Vaikutusten arviointiin liittyvän prosessin tulee olla suunnitelmallista ja ennakoitavaa. Miten arviointia tehdään läpi koko prosessin aina idea- ja suunnitteluvaiheesta loppuun? Hyödynnetään sekä määrällisiä että laadullisia mittareita, indikaattoreita. Huomioitava kuitenkin hankkeisiin liittyvän uuden ja innovatiivisen kokeileminen mittareiden valinnassa. Kannatettavaa ovat myös yhteiset koulutukset, osaamisen lisääminen sekä käytännön työkalut (esim. raportointipohjat).

Ehdotus 11: Tulosten käytäntöön viennin edistäminen periaattein, toimintatavoin ja velvoittein

Tärkeää ovat yhteiset periaatteet, toimintatavat ja pohjat käytäntöön viemiselle: minne, mitä asioita, hyödynnettävyys – miten jossain yhteisellä alustalla olevia tuloksia voi hyödyntää, kootusti esitettyjä ja teemoitettuja tuloksia voi jatko-ohjelmia ja kehittää.

3 Yleiset huomiot kehittämis ehdotuksista

Yleiset huomiot kehittämis ehdotuksista

Pidämme ehdotusta monipuolisena kokonaisuutena, jonka avulla päästään hyvin alkuun valtionavustustoiminnan kehittämisessä.

Kakkuri Anja
SASKY koulutuskuntayhtymä